

(Продължава
от стр. 12)

Едно от основните предизвикателства в бъдеще ще бъде да се осигури по-единно и ефективно представителство в международни институции и форуми като например МВФ и Световната банка.

2 ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА РАЗШИРЯВАНЕ НА ЕВРОЗОНАТА

А сега бих искал да се спра накратко на въпроса за институционалната рамка за разширяване на еврозоната.

Присъединяването към еврозоната е възможно само след постигането на членство в ЕС, следователно страните-кандидатки за членство трябва да подготвят своите икономики първо за членството в ЕС. Това означава, че те трябва да имат конкурентни и функциониращи пазарни икономики съгласно определението на икономическия критерий от Копенхаген. Като цяло ЕС посочва 3 последователни етапа на процеса на преход към еврото. Първи е предприемачественият етап, на който трябва да се постигне съответствие с критерия от Копенхаген в областта на икономиката. Вторият етап следва след приемането в съюза и включва присъединяване и участие във Валутнокурсния механизъм 2 (the Exchange Rate Mechanism 2 - ERM II) в продължение на най-малко 2 години. И накрая, третият етап започва с фактическото приемане на еврото за национална валута.

В този контекст трябва да е ясно, че всяко едностранно възприемане на единната валута под формата на „евроизация“ ще противоречи на основополагащите принципи на Икономическия и валутен съюз от споразумението, което предвижда окончателното въвеждане на еврото като национална валута да бъде крайната стъпка от един структуриран процес на конвергенция в общата рамка. Следователно едностранната „евроизация“ не може да се счита за начин за заобикаляне на етапите на Икономическия и валутен съюз, предвидени в споразумението.

След като са преминали успешно първата, предприемачественията, фаза, новите страни-членки (каквато скоро ще е и България) трябва да се включат и във Валутнокурсния механизъм 2 на базата на споразумение за централен паритет и граници на флукутация. И така след присъединяване към съюза новите страни-членки се очаква да се включат и във Валутнокурсния механизъм 2 период на „стажуване“ преди влизането в еврозоната.

Този етап на „стаж“ осигурява време на страните да настроят поведе-

Димитрис Куркулас, ръководител на делегацията на Европейската комисия в България

БЪЛГАРИЯ И ЕВРОТО



нието и политиките си към изискванията на зоната на единната валута. Етапът на Валутнокурсния механизъм 2 е необходим също и защото въз основа на критериите от Маастрихт¹ новите страни-членки трябва да постигнат висока степен на устойчива конвергенция, преди да възприемат еврото като национална валута. Съответствието на критериите от Маастрихт е в интерес както на страните-кандидатки, така и на страните-членки на еврозоната. **Главното послание към страните на етап Валутнокурсния механизъм 2, които се стремят към членство в еврозоната, е да продължават да поддържат твърда икономическа политика, ориентирана към средносрочна стабилност.**

Установяването на съответствие на критериите от Маастрихт се извършва от европейската комисия и европейската централна банка въз основа на т. нар. доклади за конвергенция. Оценката на конвергенцията определя дали страната-членка е създала условия за **трайна ценова стабилност и стабилност на обменните курсове**. Подробна оценка се извършва на стабилността на публичните финанси, изразяваща се в относително нисък бюджетен дефицит и ниски нива на държавния дълг. Оценява се също и конвергенцията на доверието на финансовите пазари. Тези критерии се допълват от качествени оценки на развитието на баланса по плащанията, стойността на единица труд, други ценови индекси и степента на интеграция на пазара.

Равноправното третиране на съществуващите и новоприетите членки в еврозоната е съществено за плавното протичане на процеса и доверието на хората в него. Не се поставят нови препятствия, но не бива приемливо и да се снижават критериите за прием на нови членки.

Можем да обобщим,

че цялостната оценка е неразделна част от институционалната рамка, управляваща еврозоната. Той показва дали дадена страна е доказала, че е готова да се интегрира без сътресения в зоната на единната валута или трябва да й бъде отпуснато допълнително време за подготовка.

На тази база беше извършена наскоро оценката на конвергенцията

на първите две страни-кандидатки за еврозоната - **Словения и Латвия**². Комисията и Европейската централна банка оцениха нивото на конвергенция в Латвия и Словения въз основа на горепосочените принципи. Заключениеето им беше, че докато Словения отговаря на критериите и може да се присъедини към еврозоната на 1 януари 2007, то Латвия не отговаря на всички критерии за присъединяване. И специално нивата на инфлация в тази страна са над нивата, които се считат за допустими за едно високо ниво на устойчива конвергенция. Комисията насърчи властите на Латвия да продължат с опитите си да постигнат макроикономическа стабилност и да покрийат всички изисквания за влизане в еврозоната съгласно изискванията на пакта.

Освен че трябва да отговарят на критериите за конвергенция, страни-членки, желаещи да влязат в еврозоната, трябва да предприемат **практически подготвени мероприятия за въвеждането на еврото**. Те трябва да имат предвид, че на някои от настоящите страни в еврозоната подготовката за приемане на еврото за национална валута отне цели 6 години. Друг, но все пак свързан с този процес, въпрос е отношението на **потребителите** към смяната на националната валута и очакванията им за повишение на цените. Този въпрос изисква изключително внимание и загриженост на властите. Трябва да се вземат мерки срещу евентуални спекулации и да се осигури конвертиране на цените по официално обявения курс. Много преди действителното приемане към новата валута трябва да бъдат положени всички усилия, за

да се обяснят на гражданите последствията от тази мярка.

3 ОСНОВНИ ПОЛИТИЧЕСКИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ЗА БЪЛГАРИЯ С ОГЛЕД НА БЪДЕЩОТО Й ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ ЕВРОЗОНАТА

Дами и господа,

Позволете ми сега накратко да очертая някои от политическите предизвикателства пред България по пътя ѝ към еврозоната. Първо бих искал да изразя уважението си към факта, че България възприе една амбициозна стратегия за приемане на еврото до 2009 г. или 2010 г., без да се откъсва от валутния борд. Този план е нещо положително, тъй като е израз на ангажираността на страната към Икономическия и валутен съюз, и се предполага, че ще има дисциплиниращ ефект за икономическата политика на правителството, като в същото време осигурява прозрачност и предсказуемост за гражданите и икономическите субекти.

Въз основа на опита на новоприетите страни-

ка. Фискалната политика, външният дълг, финансовата стабилност и продължаването на структурните реформи, изглежда, са основните предизвикателства от гледна точка на **най-трудния критерий** за една икономика в режим на валутен борд, която кандидатства за членство в еврозоната - устойчива ценова стабилност.

Други промени на провежданата политика трябва да бъдат предприемани не защото България иска да се присъедини към еврозоната, а защото те са правилни за българската икономика и за българските потребители. От друга страна, **набелязаната цел - присъединяването към еврозоната - може да изиграе катализираща роля** за провеждането на необходимите политики и реформи. Тази катализираща роля е подобна на настоящия период, когато политическият императив за навременно присъединяване на България към Европейския съюз оказва натиск за по-нататъшни реформи в буквално всички области на икономи-



членки **уроците за България са ясни**. Първо, икономическата политика в периода до приемане на еврото за национална валута трябва да се определя **от нуждата да се поддържа макроикономическата стабилност, като в същото време са поддържа и висок ръст на икономиката в контекста на догонване на останалите страни**. Второ, влизането в еврозоната **може да се осъществи едва когато са налице необходимите за това условия**, което се установява въз основа на обективна и безпристрастна оценка съгласно изискванията на пакта.

Въпреки че преминаването от **режима на валутен борд към членство в еврозоната ще изисква по-малки промени във валутния режим** отколкото за страните с по-либерални валутни режими, за да се осигури плавно приемане към евровалутата, ще е необходимо последователно изпълнение на възприетата полити-

ческия, социалния и политическия живот.

В този контекст идеята на българското правителство за ускоряване още от тази година на уеднаквяването на българските акцизи с минималните акцизни нива съгласно европейското законодателство изглежда оправдана. Тъй като увеличаването на акцизите е неизбежно, но в същото време има и проинфлационен ефект, според българското правителство е по-добре този про-инфлационен ефект да бъде оказан достатъч-

но дълго време преди планираното присъединяване към еврозоната. Според тази стратегия до 2009 - 2010 година България ще е в по-добра позиция да отговори на инфлационните изисквания за членство в еврозоната.

Не по-малко важни от мерките на фискалната политика са и мерките на **структурната реформа**, които пряко засягат икономическия растеж и конкурентоспособността. Най-важните от тях са онези, насочени към подобряване на нормативната уредба и намаляване на административните разходи на бизнеса, мерки, целящи да се създаде един по-гъвкав пазар на труда, да се поощрят иновациите, да се осигури по-голяма конкуренция и либерализация на мрежовите отрасли.

Дами и господа,

България вече изпитва ползите от стабилен валутен курс благодарение на въведения валутен борд, но крайната стъпка на валутна интеграция ще позволи консолидация на ползите и елиминиране на все още съществуващата ѝ уязвимост в различни области, като ѝ даде право на глас при определянето на валутната политика на ЕС. По този начин България ще стане част от един изумителен европейски проект, който намери израз първоначално в Общия пазар, а след това в Икономическия и валутен съюз и приетата единна валута, а днес - в разширяването на изток както на ЕС, така и на еврозоната.

Разширяването на еврозоната ще създаде нови възможности за гражданите, предприемачите и ще внесе желан динамизъм в зоната на единната валута като цяло. Диверсификацията в еврозоната ще се увеличи, но разширяването няма да бъде шокиращо. Както настоящите, така и бъдещите страни-членки на еврозоната ще трябва да следват политики, насочени към стабилни публични финанси и добре функциониращи стокови и трудови пазари. Бъдещето ще продължава да ни изправя пред нови предизвикателства, но аз съм убеден, че са налице условия за превръщането на разширяването на еврозоната във важна глава от историята на успешната европейска икономическа интеграция.

Благодаря Ви за вниманието.

¹ Ще напомня, че **критериите от Маастрихт** са следните: **1. Ценова стабилност** - годишната инфлация да не надвишава 1.5% от средното ниво за трите страни-членки с най-ниска инфлация. **2. Дългосрочният лихвен процент** не трябва да се отклонява с повече от 2 % от средната стойност на дългосрочните лихвени проценти на трите страни-членки с най-ниски дългосрочни лихвени проценти. **3. Националният бюджетен дефицит** не трябва да превишава 3%. **4. Съотношението на държавния дълг към БВП** може да надвишава 60% само в случаи на низходящи тенденции. **5. Стабилен обменен курс** - националната валута да не е девалвирана през последните 2 години и валутният курс да не се отклонява от предписаните от ERM II граници, преди окончателно да се фиксира при приемане на еврото.

² Неблагоприятното развитие на инфлацията погречи и на **Естония** да кандидатства за присъединяване към еврозоната на 1 януари 2007 г., както беше планирано първоначално.